

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Α΄ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 2251/1994 «Προστασία των καταναλωτών», όπως ισχύει – Ενσωμάτωση της οδηγίας 2005/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 149)»

Ι. Γενικές παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ τροποποιεί και συμπληρώνει τον ν. 2251/1994 «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α΄ 191), προκειμένου, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, να εκσυγχρονισθεί και να αναβαθμισθεί το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία του καταναλωτή και να προσαρμοσθεί στους κανόνες του κοινοτικού δικαίου.

Το προτεινόμενο Νοσχ περιλαμβάνει τρία μέρη. Στο Πρώτο Μέρος (άρθρα 1-11) τροποποιούνται τα άρθρα 1 έως 9 του ν. 2251/1994 και προστίθεται άρθρο 7α για την προστασία της ψυχικής υγείας των ανηλίκων.

Ειδικότερα:

- Θεσμοθετείται η υποχρέωση της Πολιτείας για την πληροφόρηση και την επιμόρφωση των καταναλωτών, ιδιαίτερα των ευπρόσβλητων και ευαίσθητων ομάδων τους, σε θέματα που αφορούν την αγορά, τον ανταγωνισμό, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

- Εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο όρος «βιώσιμη κατανάλωση», ο οποίος υποδηλώνει την υπεύθυνη χρήση βασικών αγαθών και υπηρεσιών με σεβασμό στο περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται βιώσιμη ανάπτυξη.

- Διευρύνεται η έννοια του όρου «καταναλωτής», ώστε να περιλάβει και τις ενώσεις προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα καθώς και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο εγγυάται υπέρ του καταναλωτή, εφόσον δεν ενεργεί στα πλαίσια της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας (άρθρο 1 Νοσχ).

2

- Θεσπίζεται υποχρέωση για γραπτή αποτύπωση των γενικών όρων των συμβάσεων και των παρεπόμενων συμφωνιών σε εμφανές μέρος του εγγράφου τους, ενώ προβλέπονται νέες περιπτώσεις καταχρηστικών όρων συναλλαγών (άρθρο 2 Νσχ).

- Τροποποιείται η διαδικασία υπαναχώρησης του καταναλωτή από συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος και ρυθμίζονται θέματα εμπορίας αγαθών και υπηρεσιών από απόσταση (άρθρα 3 έως 5).

- Ορίζεται ο κύκλος των προσώπων που ευθύνονται έναντι του καταναλωτή για θέματα πώλησης καταναλωτικών αγαθών και εγγυήσεων και ρυθμίζονται οι σχετικές υποχρεώσεις του προμηθευτή, όπως, ιδίως, η υποχρέωση παροχής οδηγιών χρήσης γραπτώς, στην ελληνική γλώσσα ή με σύμβολα διεθνώς καθιερωμένα (άρθρο 6 Νσχ).

- Επανακαθορίζεται η έννοια του ελαττωματικού προϊόντος, προσδιορίζεται το εύρος της απαίτησης του καταναλωτή σε περίπτωση που υποστεί ζημία, προβλέπεται δικαίωμα αποζημίωσής του για τη στέρηση του δικαιώματος χρήσης περιβαλλοντικών αγαθών που τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με τη χρήση ελαττωματικού προϊόντος και, τέλος, επεκτείνεται η ευθύνη του παραγωγού έναντι του καταναλωτή και καλύπτει τις πράξεις ή παραλείψεις τρίτων (άρθρο 7 Νσχ).

- Ενσωματώνονται οι διατάξεις της αναθεωρημένης Οδηγίας 2001/95/3-12-2001 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων (ΕΕ L 11 της 15.1.2002, σ. 4 - 17), ήτοι,

- ορίζεται η έννοια του προμηθευτή ώστε να περιλαμβάνει όλους τους κρίκους της αλυσίδας εφοδιασμού των προϊόντων, από τον παραγωγό μέχρι τον τελικό διανομέα,

- ορίζεται η έννοια του προϊόντος.

- εισάγονται πρόσθετα κριτήρια για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των προϊόντων με τη γενική υποχρέωση ασφάλειας, προβλέπονται μηχανισμοί ελέγχου και μέτρα, όπως η ανάκληση, η απόσυρση και η δέσμευση των μη ασφαλών προϊόντων, και θεσπίζεται διαδικασία ανάκλησης των μη ασφαλών προϊόντων από την αγορά με πρωτοβουλία των παραγωγών (άρθρο 8 Νσχ).

- Προστίθεται, εξ άλλου, νέα διάταξη (7α) στον ν. 2251/1994 για την προστασία των ανηλίκων από προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά και εγκυμονούν κινδύνους για την ψυχική, πνευματική και ηθική ανάπτυξή τους, ιδίως ηλεκτρονικά προϊόντα ψυχαγωγίας και απασχόλησης (άρθρο 9 Νσχ).

- Ορίζεται η έννοια του παρέχοντος υπηρεσίες και ρυθμίζονται θέματα ευθύνης του προς αποζημίωση (άρθρο 10 Νσχ).

- Ρυθμίζονται, τέλος, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, θέματα διαφήμισης. Ορίζεται, δηλαδή, η έννοια του προμηθευτή, προστίθεται ορισμός της έννοιας του ιδιοκτήτη κώδικα και νομικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος, τροποποιείται ο ορισμός της συγκριτικής διαφήμισης και προβλέπεται ότι η μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος απευθείας στον καταναλωτή επιτρέπεται μόνο σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τη μη ζητηθείσα επικοινωνία (άρθρο 11 Νσχ).

Με το Δεύτερο Μέρος του Νσχ (άρθρο 12) προστίθενται εννέα άρθρα (9α έως 9θ) στον ν. 2251/1994, με τα οποία ενσωματώνεται η Οδηγία 2005/29/11-5-2005 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της Οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των Οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, (ΕΕ L 149 της 11.6.2005, σ. 22 έως 39). Ειδικότερα, για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων ορίζονται οι έννοιες του καταναλωτή, του προμηθευτή, του προϊόντος, των εμπορικών πρακτικών, της ουσιώδους στρέβλωσης της οικονομικής συμπεριφοράς των καταναλωτών, του κώδικα συμπεριφοράς, του ιδιοκτήτη κώδικα, της επαγγελματικής ευσυνειδησίας, της πρόσκλησης για αγορά, της κατάχρησης επιρροής, της απόφασης συναλλαγής και του νομοθετικώς κατοχυρωμένου επαγγέλματος (9α).

Ορίζεται, επίσης, το πεδίο εφαρμογής (9β), προβλέπεται η απαγόρευση και προσδιορίζεται η έννοια της αθέμιτης εμπορικής πρακτικής (9γ), της παραπλανητικής εμπορικής πρακτικής (9δ) και της παραπλανητικής παράλειψης (9ε), αναφέρονται ενδεικτικά περιπτώσεις παραπλανητικών εμπορικών πρακτικών (9στ), καθορίζονται τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό μίας εμπορικής πρακτικής ως επιθετικής (9ζ) και αναφέρονται ενδεικτικά περιπτώσεις επιθετικών εμπορικών πρακτικών (9η) και, τέλος, προβλέπονται κυρώσεις για την παράβαση των σχετικών διατάξεων (9θ).

Με το Τρίτο Μέρος του Νσχ (άρθρα 13 έως 19) τροποποιούνται τα άρθρα 10 έως 14 του ν. 2251/1994 και προστίθεται άρθρο 13α. Ειδικότερα:

- Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία και τα δικαιώματα των ενώσεων καταναλωτών (άρθρο 13 Νσχ).
- Τροποποιούνται οι διατάξεις για τη λειτουργία των επιτροπών φιλικού διακανονισμού (άρθρο 14 Νσχ).
- Συνιστάται και οργανώνεται Εθνικό Συμβούλιο Αγοράς και Καταναλωτή (Ε.Σ.Α.Κ.) (άρθρο 15 Νσχ).

4

- Καθορίζεται διαδικασία επιλογής των εκπροσώπων των ενώσεων καταναλωτών που δικαιούνται να συμμετέχουν σε εθνικά και διεθνή συλλογικά όργανα φορέων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, (άρθρο 16 Νσχ).

- Θεσπίζονται κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του ν. 2251/1994 και παρέχεται ευχέρεια στον Υπουργό Ανάπτυξης να τις δημοσιοποιεί (άρθρο 17 Νσχ).

- Καθορίζονται, τέλος, οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες απαγορεύεται η κατάσχεση ακινήτου που αποδεδειγμένα αποτελεί τη μοναδική κατοικία οφειλέτη έναντι απαίτησης τράπεζας από καταναλωτικό δάνειο ή πιστωτική κάρτα (άρθρο 18 Νσχ).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 1 παρ. 4

Κατά την προτεινόμενη αντικατάσταση της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 2251/1994 «οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε κάθε προμηθευτή, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οποιασδήποτε μορφής του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα».

Το περιεχόμενο του όρου «δημόσιος τομέας» δεν είναι σταθερό, αλλά προσδιορίζεται κάθε φορά ανάλογα με τους σκοπούς του νόμου που τον χρησιμοποιεί (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 11η έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 27-28).

Δεδομένου ότι στην έννοια του «δημόσιου τομέα» περιλαμβάνονται, κατ'αρχήν, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (βλ. βασικούς ν. 1256/1982 - ΦΕΚ Α' 65, ν. 2190/1994 - ΦΕΚ Α' 218, αλλά και ν. 1892/1990 - ΦΕΚ Α' 101, ο οποίος εξαιρεί ρητώς από το περιεχόμενο του όρου τις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και ότι, κατά την υπό αντικατάσταση διάταξη του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 2251/1994, στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω νόμου εμπίπτουν και οι επιχειρήσεις οιασδήποτε μορφής των ΟΤΑ, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να αποσαφηνισθεί, εάν ο όρος «δημόσιος τομέας» που χρησιμοποιείται στην προς ψήφιση διάταξη του Νσχ, καλύπτει τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις επιχειρήσεις τους ή εάν βούληση του νομοθέτη είναι πράγματι η εξαίρεσή τους.

2. Επί του άρθρου 4 παρ. 6

Στην εν λόγω διάταξη, όπως και στις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 7 και 19 και 11 παρ. 5 του Νσχ, γίνεται αναφορά στις διατάξεις του άρθρου 11 ν. 3471/2006 (ΦΕΚ 133 Α' /28.6.2006).

Διευκρινίζεται ότι πρόκειται για το άρθρο 11 του νόμου «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του ν. 2472/1997», με το οποίο ρυθμίζονται θέματα μη ζητηθείσας επικοινωνίας με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, με ή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς. Η ως άνω μη ζητηθείσα επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εάν ο συνδρομητής συγκατατεθεί ρητώς εκ των προτέρων.

3. Επί του άρθρου 5 παρ. 6 και 7

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας των προτεινόμενων διατάξεων θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμο να αριθμηθούν οι περιπτώσεις της παραγράφου 6 iii. του Νσχ. που αφορούν πληροφορίες σχετικές με τη σύμβαση χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από απόσταση, καθώς και οι περιπτώσεις της παραγράφου 7 β) του Νσχ., οι οποίες αφορούν πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον καταναλωτή σε περίπτωση τηλεφωνικών επικοινωνιών που ηχογραφούνται υποχρεωτικά.

Περαιτέρω, στην παράγραφο 7 β) του Νσχ γίνεται αναφορά στις διατάξεις του ν. 3340/2005 (ΦΕΚ 112 Α΄/10.5.2005) «για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης της αγοράς».

Διευκρινίζεται ότι πρόκειται για τις διατάξεις του άρθρου 18 του εν λόγω νόμου με τις οποίες ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την καταγραφή και αρχειοθέτηση των εντολών που δίνουν οι πελάτες για την κατάρτιση συναλλαγών επί χρηματοπιστωτικών μέσων, και ιδίως την ηχογράφηση των εντολών που δίδονται τηλεφωνικώς, καθώς και την αποθήκευση των εντολών που δίδονται μέσω τηλεομοιοτυπίας ή ηλεκτρονικού μέσου, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή το διαδίκτυο.

4. Επί του άρθρου 5 παρ. 19

Με την προτεινόμενη διάταξη, αντικαθίσταται, μεταξύ άλλων, και ο όρος «αυτόκλητη επικοινωνία» της περ. β) της παρ. 10 του άρθρου 4α του ν. 2251/1994, με τον όρο «μη ζητηθείσα επικοινωνία». Δεδομένου ότι ο τίτλος της εν λόγω παραγράφου του ν. 2251/1997 παραμένει «Αυτόκλητη επικοινωνία», και συμπίπτει, μάλιστα, με τον τίτλο του συναφούς άρθρου 10 της σχετικής Οδηγίας 2002/65/23-9-2002 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των οδηγιών

90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 97/7/ΕΚ και 98/27/ΕΚ (ΕΕ L 271 της 9.10.2002, σ. 16 έως 24), για λόγους ορολογικής ομοιογένειας προτείνεται να διατηρηθεί και στο κείμενο της νέας διάταξης ο όρος «αυτόκλητη επικοινωνία».

5. Επί των άρθρων 5 παρ. 20 και 6 παρ. 5

Στο τέλος της δεύτερης σειράς της παρ. 20 του άρθρου 5, το άρθρο «της» θα πρέπει να αντικατασταθεί με το άρθρο «των». Επίσης, στην πρώτη σειρά της παρ. 5 του άρθρου 6 θα πρέπει να απαλειφθεί το τελικό «ς» από την λέξη «παράγραφος».

6. Επί του άρθρου 8

Όπως αναφέρεται στην Αιτιολογική Έκθεση επί του Νσχ (σελ. 8), με τις διατάξεις του προς ψήφιση άρθρου επέρχονται αλλαγές που επιβάλλονται για την εναρμόνιση του τροποποιούμενου νόμου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/95/3-12-2001 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων. Μεταξύ άλλων, αποσαφηνίζεται η έννοια του όρου «προμηθευτής» όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 7 του ν. 2251/1997 «Υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών».

Ως προς τη χρήση και την έννοια του εν λόγω όρου, επισημαίνεται ότι στις αντίστοιχες διατάξεις της ως άνω οδηγίας χρησιμοποιείται ο όρος «παραγωγός» και παρατίθεται ξεχωριστός ορισμός του όρου «διανομέας», ενώ στις διατάξεις του προτεινόμενου άρθρου χρησιμοποιείται ο όρος «προμηθευτής» με ευρύ εννοιολογικό περιεχόμενο, που καταλαμβάνει τόσο τον παραγωγό όσο και τον διανομέα.

7. Επί του άρθρου 11 παρ. 1

Με την προτεινόμενη αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 9 του ν. 2251/1994 εισάγεται ειδικότερος ορισμός της έννοιας του «προμηθευτή», ο οποίος αφορά την εφαρμογή του συγκεκριμένου προς ψήφιση άρθρου.

Επισημαίνεται ότι στις αντίστοιχες διατάξεις της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, οι οποίες ενσωματώνονται με το παρόν άρθρο, χρησιμοποιείται αντί του όρου «προμηθευτής» ο όρος «εμπορευόμενος» με το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο.

8. Επί του άρθρου 13

Με το προς ψήφιση άρθρο αντικαθίσταται το άρθρο 10 του ν. 2251/1994. Στην παράγραφο 18 του νέου άρθρου 10 προβλέπεται ότι η απαίτηση αποκατάστασης της ζημίας που υφίσταται καταναλωτής από παράνομη συμπε-

ριφορά υπόκειται στην παραγραφή του άρθρου 937 του Αστικού Κώδικα. Διευκρινίζεται ότι, κατά το εν λόγω άρθρο, «Η απαίτηση από αδικοπραξία παραγράφεται μετά πενταετία, αφότου ο παθών έμαθε τη ζημία και τον υπόχρεο σε αποζημίωση, σε κάθε όμως περίπτωση η απαίτηση παραγράφεται μετά την πάροδο είκοσι ετών από την πράξη». Αν δε η αδικοπραξία «αποτελεί συνάμα κολάσιμη πράξη που κατά τον ποινικό νόμο υπόκειται σε μακρότερη παραγραφή, αυτή ισχύει και για την απαίτηση αποζημίωσης».

Αθήνα, 11 Ιουνίου 2007

Οι εισηγητές
 Δημήτρης Βασιλείου
 Ελένη Κανελλοπούλου
 Ανδρέας Κούνδουρος
 Ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
 Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
 Στέλιος Κουσουλής
 Αν. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
 του Πανεπιστημίου Αθηνών

Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
 Επιστημονικών Μελετών
 Αντώνης Παντελής
 Καθηγητής της Νομικής Σχολής
 του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
 Κώστας Μαυριάς
 Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών